

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Стукаленко Зоя Михайлівна – викладач кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, керівник оркестру народних інструментів мистецького факультету.

Коло наукових інтересів: музично-виконавська підготовка майбутніх учителів музики.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Вадим ТИННИЙ (Київ)

В статті розкриваються різноманітні підходи дослідження проблеми формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності у науковій літературі.

В статье рассматриваются разнообразные подходы к исследованию проблемы формирования готовности будущих экономистов к самообразовательной деятельности в научной литературе.

Ключові слова: готовність до самоосвіти, готовність до самоосвітньої діяльності майбутнього фахівця з економіки, підготовка економістів.

Постановка проблеми. Процеси інтеграції європейської вищої освіти, приєднання України до Болонського процесу визначили необхідність перетворень, які стали характерними для європейського простору, сучасний стан вищої професійної освіти та зокрема економічної потребує удосконалення відповідно до вимог і потреб суспільства. Завдання вищої економічної школи вимагають розвитку суб'єктності майбутніх фахівців з економіки, їх самостійності, відповідальності за власний професійний розвиток. Визначна роль самоактивності студентів-економістів у досягненні вершин професіоналізму актуалізує питання формування у них готовності до самоосвітньої діяльності, що на сучасному етапі залишається ще недостатньо розробленою як на концептуальному, так і на методичному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє констатувати, що проблема розвитку вищої економічної освіти представлена у роботах В. Базилевича, Д. Богині, Л. І. Бондарєвої, Б. Будзана, Л. Бурдейної, Л. Грищенко, Л. Дибкової, Н. Захарченко, С. Злупко, Є. Іванченко, В. Кагана, Т. Качеровської, А. Колота, І. Мороза, І. Сичевнікова, В. Стрельнікова, І. Каленюк, Г. Ковальчук, С. Кустовського, І. Поліщук, В. Стасюк, С. Юрія. Психолого-педагогічна теорія творчого розвитку особистості досліджувалась у працях: Л. Занкова, В. Моляко, В. Паламарчук, М. Ярмаченко та інших.

Значний внесок у розробку питань організації навчального процесу у вищому навчальному закладі зробили А. Алексюк, В. Бондар, О. Мороз та інші. Специфіка професійної праці висвітлена в працях:

О. Абдулліної, Е. Карпової, Н. Кічук, З. Курлянд, Н. Ничкало, О. Оглоблінної, А. Семенової, Р. Хмелюк, О. Цокур, Г. Щедровицького та інших. Сутність ринкової економіки, що становить основу для визначення професійної підготовки майбутніх фахівців з економіки розкривається в дослідженнях: Ф. Гайсіна, В. Гаташа, Л. Лесохіної, Н. Мурадян, Г. Мухамедзянової, І. Петрової, В. Рибчак, В. Стасюк та інших.

Структурування змісту навчального матеріалу дисциплін обґрунтовано у працях В. Беспалько, І. Лернера та інших. Загальнодидактичні основи самоосвіти досліджували: С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Загвязинський, Н. Кузьміна, В. Сластьонин, Г. Шукіна; системний підхід до самостійної роботи розробляли А. Алексюк, В. Беспалько, В. Кан-Калік, В. Козаков, А. Молібог, П. Підкасистий; сутність, структура, зміст самоосвіти розкриті в працях А. Громцевої, О. Кочетова, В. Кульбеди, П. Пшебельського, Є. Тонконогої та інших.

Психологічні основи самоосвіти обґрунтували О. Арет, Л. Рувінський, Г. Сухобська, А. Усова, В. Шпак. Механізми формування готовності особистості до професійної діяльності розкриті в роботах А. Бистрюкової, О. Дубасенюк, М. Дьяченко, Л. Кандибовича, Л. Кондрашової, О. Кривильової, В. Моляко, О. Мороза, В. Сластьоніна.

Готовність студентів до різних видів діяльності досліджували О. Бондаренко, М. Вієвська, К. Долгош, О. Серняк, Л. Султанова, Т. Шестакова та інші. Проблеми готовності до самоосвіти, самовдосконалення обґрунтовані в роботах А. Громцевої, О. Значенко, Ю. Калугіна, Л. Карташова, О. Китайської, М. Рогозіної, Н. Терещенко, Л. Шапошнікової, Т. Шестакової, Г. Шипоти.

Аналізуючи ступінь дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців з економіки, констатуємо, що позаувагою вчених залишились важливі питання теоретичних та методичних основ формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності на підставі застосування інформаційно-комунікаційних технологій в економічному вищому навчальному закладі, які потребують нагального вирішення.

Формулювання цілей статті полягає у розкритті різноманітних підходів дослідження проблеми формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності у науковій літературі.

Виклад основного матеріалу. Проблема готовності студента до практичної діяльності залишається однією з актуальних проблем сучасної психології та педагогіки. Значний внесок зробили М. Віноградов, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Н. Мойсеюк, В. Моляко, Б. Ломов, А. Понукалін, В. Пушкін, А. Ухтомський. Аналіз наукової літератури з означеної проблеми дозволяє дійти висновку, що у

науковців не існує єдиного погляду на визначення сутності понять «готовність». Вчені досліджують означене поняття як певний стан свідомості, психіки, функціональних систем у ситуаціях відповідальних дій чи підготовки до них. Готовність у науковій літературі трактується і як можливість, схильність суб'єкта діяти на достатньо високому рівні, обґрунтовується у якості визначальної умови швидкої адаптації до умов праці, подальшого професійного удосконалення та підвищення кваліфікації. Аналіз педагогічної літератури з теми дослідження дозволяє стверджувати, що готовність розглядається як система компонентів, якостей особистості майбутнього фахівця-професіонала, які забезпечують йому функції, адекватні потребам певної виробничої діяльності. Так В. Сластьонін[3] розуміє готовність як цілісне утворення, ядром якого виступає морально-психологічна, змістовно-інформаційна та операційно-діяльнісна готовність, яка одночасно є одним з визначаючих показників професійно-особистісного розвитку студента та фахівця.

Серед останніх досліджень готовності необхідно зазначити праці Л. Бабенко, О. Серняк, Л. Султанової, Т. Шестакової, А. Волосенко, Л. Антонюк та інших. В той же час значна їх частина присвячена удосконаленню готовності школярів, майбутніх педагогів та вчителів. Готовність фахівців інших галузей вивчали:

- Л. Балан (формування у майбутніх інженерів-програмістів готовності до використання освітніх дистанційних технологій у професійній діяльності),

- К. Долгош (формування готовності студентів факультету міжнародних відносин до творчої професійної діяльності),

- В. Рудницький (формування професійної готовності до дій в нетипових ситуаціях у працівників особового складу спеціального підрозділу ОВС України) та інші.

Питання готовності до самоосвіти та самоосвітньої діяльності, самостійної творчої діяльності, професійного саморозвитку вивчали: А. Бистрюкова, І. Жукевич, А. Карпова, С. Калініна, Н. Ковалевська, О. Кривильова, Ж. Нусінова, М. Прокофєва, Н. Попович, І. Редковець, А. Турчинов, Н. Терещенко та інші.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема формування готовності студентів вищих економічної навчальних закладів поки що не досліджувалась. Означене спонукало нас до наукового пошуку в цьому напрямку. Нами було проведено дослідження мета якого полягала у визначенні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов і методики формування готовності майбутніх фахівців з економіки

до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій. В ході його проведення нами були вирішені наступні завдання:

1. вивчити стан проблеми формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій у науковій літературі;

2. розкрити сутність, структуру, зміст готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

3. теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови ефективності процесу формування готовності студентів вищих економічних навчальних закладів до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

4. розробити та апробувати методику формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

5. укласти методичні рекомендації щодо формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій на допомогу викладачів та студентів вищої школи.

Проведене дослідження дозволило перевірити його гіпотезу. Ми припускали, що формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій буде здійснюватися більш успішно, якщо: забезпечити позитивну мотивацію студентів до самоосвітньої діяльності; реалізувати технологічний підхід до професійної підготовки студентів з метою формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій; забезпечити майбутніх економістів методами самоосвітньої діяльності; використовувати імітаційно-ігрові технології та тренінгові заняття.

Результати проведеного дослідження відзеркалені у трьох розділах:

– теоретичні основи формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

– методика формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

– дослідно-експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

Висновки. Отже, різноманітність підходів до вивчення поняття готовності майбутніх фахівців з економіки до самоосвітньої діяльності свідчить, що означене явище є надзвичайно складним та неоднозначним для осмислення та теоретичного аналізу. Подальшу свою роботу ми бачимо у висвітленні змісту, структури та рівні готовності студентів вищої економічної школи до самоосвітньої діяльності у науковій літературі.

БІБЛЮГРАФІЯ

1. Болтенков Н. В. Формирование готовности учителя к профессиональной деятельности / Н. В. Болтников // Педагогическое образование и наука. - №2 – 2009. - С. 87-90.
2. Попович Н. Є. Критерії розвитку готовності до самоосвіти особистості майбутнього вчителя [Електронний ресурс] / Н. Є. Попович. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tmpvd/2010_14_1/39.pdf
3. Сластенин В. А. Технология профессионально-личностного развития будущего учителя, его готовности к организации воспитательного процесса в общеобразовательном учреждении / В. А. Сластенин – М., 1994 – 175с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тинний Вадим Іванович – Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана.

Коло наукових інтересів: психолого-педагогічні особливості навчально-пізнавальної діяльності в комп'ютерно-орієнтованому середовищі; психолого-педагогічні проблеми самоосвіти студентів-економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

РІЗНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.

Ганна ТРУХАНЕНКО (Кривий Ріг)

У даній статті розглянуті різноманітні підходи до визначення поняття інформаційної компетентності в сучасній літературі.

В данной статье рассмотрены различные подходы к определению понятия информационной компетентности в современной литературе

Ключові слова. Інформаційна компетентність, компетентність вчителя, формування компетентності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процеси глобалізації економіки, формування інформаційного суспільства та інтеграція системи вищої професійної освіти в міжнародний освітній простір поставили перед нашою педагогічною наукою завдання приведення традиційного наукового апарату у відповідність з загальноприйнятою в Європі системою педагогічних понять. Зокрема, парадигма освіти повинна бути переглянута з позиції компетентнісного підходу. Отже, перед сучасною педагогічною наукою постала проблема виділення, позначення та обґрунтування професійних компетенцій вчителя, зокрема визначення поняття інформаційної компетенції педагога. Аналіз сучасної літератури сприяє процесу дослідження проблеми визначення поняття